

Schim en Schaduw

LEIGH BARDUGO

Blossom
BOOKS

*Voor mijn grootvader:
vertel me eens wat leugens.*

DE GRISHA

SOLDATEN VAN HET TWEEDE LEGER
Meesters van de Elementaire Natuurwetenschap

CORPORALKI
(DE ORDE VAN DE LEVENDE EN DE DODEN)
Hartenwringers
Helers

ETHEREALKI
(DE ORDE VAN DE ELEMENTENMEESTERS)
Stormblazers
Inferni
Getijdekeerders

MATERIAALKI
(DE ORDE VAN DE FABRIKATORS)
Durasti
Alkemi

DE BEDIENDE POEMDEN hen *malentsjki* – kleine geesten – omdat ze de kleinsten en de jongsten waren, en omdat ze giechelend door het huis van de hertog spookten, kamers in en uit doken, zich in kasten verstopten om gesprekken af te luisteren of de keuken in slopen om de laatste perziken van de zomer te snaaien.

De jongen en het meisje waren maar enkele weken na elkaar gearriveerd; weer twee kinderen die hun ouders hadden verloren door de grensgevechten. Twee vluchtelingen met vieze gezichtjes die uit de puinhopen van stadjes ver hiervandaan waren geplukt en naar het landgoed van de hertog waren gebracht om te leren lezen en schrijven, en een vak te leren. De jongen was klein en stevig, en hoewel hij verlegen was, glimlachte hij altijd. Het meisje was anders, en dat wist ze.

Ineengedoken in een keukenkastje, luisterend naar het geroddel van de volwassenen, hoorde ze Ana Kuya, de huishoudster van de hertog, zeggen: ‘Ze is maar een lelijk klein ding. Geen enkel kind zou er zo uit

mogen zien. Bleek en zuur als een glas bedorven melk.'

'En zo mager ook!' voegde de kokkin eraan toe. 'Ze eet haar avondeten nooit op.'

De jongen zat vlak naast het meisje gehurkt en draaide zich naar haar toe. 'Waaróm eet je eigenlijk niet?' fluisterde hij.

'Omdat wat zij kookt naar modder smaakt.'

'Ik vind het anders lekker.'

'Jij eet alles.'

Ze legden hun oor weer tegen de kier tussen de kastdeurtjes.

Even later fluisterde de jongen: 'Ik vind je niet lelijk.'

'Ssssst!' siste het meisje. Maar in de donkere schaduwen van het kastje glimlachte ze.

IN DE ZOMER moesten ze urenlang meehelpen met klusjes in het huishouden, en daarna volgden vele, nog langere, lesuren in bedompte leslokalen. Als de hitte het drukkendst was, vluchtten ze de bossen in op zoek naar vogelnesten of om te zwemmen in het modderige beekje, of ze lagen uren op 'hun' grasveld en keken toe hoe de zon langzaam boven hen door de hemel reisde. Dan bedachten ze waar ze later hun eigen boerderij zouden bouwen en of ze dan twee of drie witte koeien zouden hebben. In de winter vertrok de hertog naar zijn huis in de stad, in Os Alta, en naarmate de dagen korter en kouder werden, waren de leraren lang niet meer zo streng. Ze zaten het liefst bij het vuur en deden kaartspelletjes of dronken *kvas*. Opgesloten in huis deelden de oudere kinderen uit verveling veel vaker een pak slaag uit. Dus verstopten de jongen en het meisje zich in de niet-gebruikte kamers van het landgoed, waar ze toneelstukjes opvoerden voor de muizen en probeerden om warm te blijven.

Op de dag dat de Grisha-testers kwamen, zaten de jongen en het meisje in de vensterbank van een raam in een stoffige slaapkamer boven. Ze hoopten een glimp van de postkoets op te vangen. In plaats daarvan kregen ze een slee te zien, een trojka die door drie zwarte paarden werd voortgetrokken. De slee kwam door de witte stenen poort het landgoed op. Ze zagen hem stilletjes door de sneeuw ploegen, tot aan de voordeur.

Er stapten drie figuren uit met elegante bontmutsen en zware wollen *kefta* aan: de een droeg karmozijnrood, de ander donkerblauw en de derde een dieppaarse mantel.

‘Grisha!’ fluisterde het meisje.

‘Vlug!’ zei de jongen.

In een oogwenk hadden ze hun schoenen van hun voeten geschopt en slopen ze stilletjes door de gang. Ze glipten door de lege muziekkamer en doken weg achter een zuil op de galerij die uitzicht bood over de zitkamer waar Ana Kuya haar gasten ontving.

Ana Kuya zat er al en schonk thee in uit de samovar. Haar grote sleutelbos rinkelde aan haar heup en ze leek wel een vogel in die zwarte jurk van haar.

‘Dus dit jaar zijn het er maar twee?’ vroeg een zachte vrouwenstem.

Ze gluurden tussen de spijlen van de balustrade de kamer onder hen in. Twee van de Grisha zaten bij de open haard: een knappe man in het blauw en een vrouw met een deftige, verfijnde uitstraling in een rood gewaad. De derde, een blonde jonge man, wandelde door de kamer om zijn benen te strekken.

‘Ja,’ antwoordde Ana Kuya. ‘Een jongen en een meisje. Behoorlijk wat jonger dan de rest. We vermoeden dat ze een jaar of acht zijn.’

‘Dat vermoedt u?’ vroeg de man in het blauw.

‘Als de ouders zijn overleden...’

‘We begrijpen het,’ sprak de vrouw. ‘Uiteraard hebben wij niets dan bewondering voor uw instituut. We zouden graag zien dat meer van onze adel zo begaan was met het gewone volk.’

‘Onze hertog is een zeer nobel man,’ zei Ana Kuya.

Boven hen op de galerij knikten de jongen en het meisje ernstig naar elkaar. Hun weldoener, hertog Keramsov, was een gevierd oorlogsheld en een vriend van de gewone mensen. Na zijn terugkeer van het front had hij van zijn landhuis een weeshuis en tehuis voor oorlogsweduwen gemaakt. De kinderen moesten hem dan ook elke avond in hun gebeden opnemen.

‘En wat zijn het voor kinderen?’ vroeg de vrouw.

‘Het meisje heeft aanleg voor tekenen. De jongen voelt zich het meest thuis in de bossen en op de velden.’

‘Maar hoe zijn ze?’ herhaalde de vrouw.

Ana Kuya tuitte haar gerimpelde lippen. ‘Hoe ze zijn? Ze zijn ongedisciplineerd, tegendraads en veel te veel aan elkaar gehecht. Ze...’

‘Ze luisteren naar elk woord dat hier gezegd wordt,’ sprak de jonge man in het paars.

De jongen en het meisje maakten een sprongetje van schrik. Hij staarde precies naar hun verstopplekje. Ze doken weg achter de zuil, maar het was al te laat.

Ana Kuya’s stem schalde door de ruimte als het knallen van een zweep. ‘Alina Starkov! Malyen Oretsev! Kom onmiddellijk naar beneden!’

Met tegenzin liepen Alina en Mal de smalle wenteltrap aan het einde van de galerij af. Zodra ze de onderste trede bereikt hadden, kwam de vrouw in het rood overeind en gebaarde dat ze naar haar toe moesten komen.

‘Weten jullie wie we zijn?’ vroeg de vrouw. Haar haren waren staalgrijs

van kleur. Haar gezicht was getekend, maar mooi.

‘Jullie zijn heksen!’ flapte Mal eruit.

‘Heksen?’ snauwde ze. Ze draaide zich met een ruk om naar Ana Kuya. ‘Is dat wat u ze hier op deze school leert? Bijgeloof en leugens?’

Ana Kuya bloosde van schaamte.

De vrouw in het rood draaide zich terug naar Mal en Alina en haar donkere ogen schoten vuur. ‘Wij zijn geen heksen. Wij zijn beoefenaars van de Elementaire Natuurwetenschap. Wij zorgen ervoor dat dit land en dit koninkrijk veilig zijn.’

‘Net als het Eerste Leger,’ zei Ana Kuya zachtjes, maar op onmiskenbaar scherpe toon.

De vrouw in het rood verstrakte even, maar na een ogenblik gaf ze toe: ‘Net als het Eerste Leger.’

De jonge man in het paars glimlachte en knielde vlak voor de kinderen neer. Heel vriendelijk vroeg hij: ‘Als de blaadjes van kleur veranderen, is dat dan magie? Of als je in je hand snijdt en de wond weer geneest? Als je een pot water op het vuur zet en het water begint te koken, is dat magie?’

Mal schudde zijn hoofd en keek hem met grote ogen aan.

Maar Alina fronste en zei: ‘Iedereen kan water koken.’

Ana Kuya zuchtte geërgerd, maar de vrouw in het rood begon te lachen.

‘Daar heb je helemaal gelijk in. Iedereen kan water koken. Maar niet iedereen heeft een gave voor de Elementaire Natuurwetenschap. Daarom zijn we hiernaartoe gekomen, om jullie te testen.’ Ze wendde zich tot Ana Kuya. ‘Laat ons alleen.’

‘Wacht!’ riep Mal uit. ‘En wat als we Grisha zijn? Wat gebeurt er dan met ons?’

De vrouw in het rood keek op hen neer. ‘Als een van jullie Grisha blijkt te zijn, en die kans acht ik zeer klein, dan zal de gelukkige naar een speciale school worden gestuurd waar Grisha leren met hun gaven om te gaan.’

‘Daar zul je de prachtigste kleren en het lekkerste eten krijgen, alles wat je hartje maar begeert,’ vulde de man in het paars aan. ‘Zou je dat niet willen?’

‘Het is de eervolste manier om jullie koning te dienen,’ zei Ana Kuya, die nog bij de deuropening stond.

‘Dat is helemaal juist,’ sprak de vrouw in het rood tevreden, en bereid het weer bij te leggen.

De jongen en het meisje keken elkaar aan. Aangezien de volwassenen niet erg goed opletten, zagen ze niet dat het meisje haar hand uitstak om die van de jongen vast te grijpen, noch de betekenisvolle blik die ze met elkaar wisselden. De hertog zou die blik meteen hebben herkend. Hij had jarenlang meegevochten in het verwoeste noordelijke grensgebied, waar de dorpen constant werden belegerd en waar de boeren hun eigen strijd leverden met slechts weinig hulp van de koning of iemand anders. Hij had een vrouw gezien die blootsvoets in haar deuropening stond en geen spier vertrok toen er een rij bajonetten op haar werd gericht. Hij kende de gezichtsuitdrukking van de man die zijn huis verdedigde met weinig meer dan een steen in zijn hand.

IK STOND LANGS een drukke weg en keek uit over de glooiende velden en de verlaten boerderijen in de Tula-vallei. Hier ving ik mijn eerste glimp op van de Schaduwvlakte. Mijn regiment was nog twee weken marcheren verwijderd van het kampement bij Politznaya, en de herfstzon scheen warm op ons neer. Toch huiverde ik in mijn jas terwijl ik staarde naar de nevel die als een vieze vlek aan de horizon hing.

Een brede schouder sloeg hard tegen mijn rug aan. Ik struikelde en was bijna voorover op de modderige weg gevallen.

‘Hé!’ riep de soldaat. ‘Kijk een beetje uit!’

‘Waarom kijk jij niet beter waar je die grote voeten van je neerzet?’ brieste ik terug. Het deed me plezier om de uitdrukking van verbazing over zijn brede gezicht te zien glijden. Mensen, en dan met name forse mannen met grote geweren, verwachtten geen grote mond van een scharminkel als ik. Ze kijken ook altijd een beetje verbouwereerd als ik die dan toch geef.

De soldaat was zijn verbijstering al snel te boven en keek me vuil aan terwijl hij zijn rugzak goed hing en weer verdween in de karavaan van paarden, mannen, karren en wagens die over de top van de heuvel naar het dal er vlak achter trok.

Ik versnelde mijn pas en probeerde over de mensenmassa heen te kijken. De gele vlag van de landmeterskar was ik uren geleden al uit het oog verloren, en ik wist dat ik ver achterop was geraakt.

Terwijl ik doorliep, snoof ik de groene en gouden geuren van het herfstbos op en genoot van het zachte briesje in mijn rug. We liepen over de Vai, de brede weg die ooit helemaal van Os Alta naar de rijke havensteden aan de westkust van Ravka leidde. Maar dat was voor het ontstaan van de Schaduwwlakte.

Ergens in de menigte was iemand aan het zingen. Aan het zingen? Welke idioot loopt er nou vrolijk te zingen op weg naar de Vlakte? Weer keek ik naar de vlek aan de horizon en ik moest een rilling onderdrukken. Ik had de Schaduwwlakte op genoeg landkaarten gezien: de zwarte scheur die Ravka had afgesneden van zijn enige kustlijn, waardoor het gebied nu geheel door land omsloten werd. Soms werd de Vlakte afgebeeld als een vlek, soms als een sombere, vormeloze wolk. En dan waren er nog de kaarten waarop de Schaduwwlakte stond aangegeven als een smal en langwerpig meer, aangeduid met zijn andere naam: de Onzee. Die naam was bedoeld om soldaten en kooplieden gerust te stellen en de oversteek te stimuleren.

Ik snoof. Misschien dat een of andere dikke koopman daarin trapte, maar mij stelde het niet bepaald gerust.

Ik maakte mijn blik los van de sinistere mist die in de verte hing en keek omlaag naar de vervallen boerderijen van de Tula-vallei. Hier stonden ooit enkele van Ravka's rijkste landgoederen. De ene dag werkten er

boeren op het land en graasden er schapen in de groene weiden. De volgende dag verscheen er een donkere scheur in het landschap, een strook bijna ondoordringbare duisternis vol afgrijselijke gruwelen die elk jaar groter werd. Waar de landarbeiders, hun kuddes, hun gewassen, hun huizen en hun gezinnen waren gebleven, wist niemand.

En nou ophouden, zei ik tegen mezelf. Je maakt het alleen maar erger. Mensen steken de Vlake al jarenlang over... meestal met een onvoorstelbaar aantal slachtoffers, maar dan nog. Ik haalde diep adem en probeerde me te herpakken.

‘Flauwvallen midden op de weg is niet toegestaan,’ zei een stem vlak bij mijn oor en er werd een zware arm rond mijn schouders geslagen, die me even stevig beetpakte.

Ik keek op en zag Mals bekende gezicht; zijn helderblauwe ogen straalden terwijl hij in mijn tempo naast me kwam lopen.

‘Kom op,’ zei hij. ‘Het ene voetje voor het andere. Je weet hoe het moet.’

‘Je gooit mijn plan in de war.’

‘O, echt?’

‘Ja. Flauwvallen, vertrappt worden, de meest afgrijselijke verwondingen overal.’

‘Dat klinkt als een briljant plan.’

‘Ha, maar als ik verschrikkelijk verminkt ben, kan ik de Vlake niet oversteken.’

Mal knikte langzaam. ‘Ik snap het. Als het helpt, kan ik je wel onder een wagen duwen.’

‘Ik zal erover nadenken,’ gromde ik, maar ik voelde mijn humeur al bijtrekken. Ondanks al mijn inspanningen had Mal nog steeds dat effect op me.

En niet alleen op mij. Een knap, blond meisje wandelde langs ons en

zwaaide, waarna ze Mal over haar schouder een flirterige blik toewierp.

‘Hoi, Ruby,’ riep hij. ‘Zie ik je straks nog?’

Ruby giechelde en rende weg de menigte in.

Mal grijnsde breed, tot hij mijn gezicht zag. ‘Wat? Ik dacht dat je Ruby aardig vond.’

‘Het blijkt dat we elkaar weinig te vertellen hebben,’ merkte ik droogjes op.

Aanvankelijk vond ik Ruby inderdaad aardig. Toen Mal en ik het weeshuis in Keramtzin verlieten om in Politznaya onze militaire training te volgen, was ik erg zenuwachtig geweest bij het idee nieuwe mensen te ontmoeten. Toch waren er genoeg meisjes die maar al te graag mijn vriendin wilden zijn, en Ruby was een van de fanatiekste. Die vriendschappen duurden niet veel langer dan de tijd ik nodig had om te beseffen dat hun interesse in mij alleen te danken was aan mijn nauwe band met Mal.

Ik keek toe hoe hij zijn armen uitgebreid strekte en zijn hoofd in zijn nek legde om naar de herfsthemel te kijken. Hij leek zo tevreden. Ik merkte zelfs met enige afschuw dat hij er vrolijk en energiek bij liep.

‘Wat mankeert jou toch?’ fluisterde ik hem woedend toe.

‘Niks,’ zei hij verbaasd. ‘Ik voel me geweldig.’

‘Maar hoe kun je nou zo... monter zijn?’

‘Monter? Ik ben nog nooit monter geweest. Ik hoop dat ik nooit monter zal zijn.’

‘Nou, hoe noem je dit dan?’ vroeg ik, naar hem gebarend. ‘Je ziet eruit alsof je onderweg bent naar een gezellig etentje, in plaats van naar je eigen dood en verminking.’

Mal lachte. ‘Je maakt je veel te druk. De koning heeft een hele groep Grisha-pyro’s gestuurd om de zandgaleien te begeleiden, en zelfs een

aantal van die griezelige Hartenwringers. En we hebben onze geweren,' zei hij met een klopje op het wapen dat hij op zijn rug droeg. 'Het komt allemaal wel goed.'

'Tijdens een zware aanval zal een geweer weinig uithalen.'

Mal keek me verbijsterd aan. 'Wat heb jij toch de laatste tijd? Je bent nog chagrijniger dan gewoonlijk. En je ziet er vreselijk uit.'

'Dank je,' momperde ik. 'Ik slaap niet zo best.'

'Dat is toch niks nieuws?'

Natuurlijk had hij gelijk. Ik had nog nooit goed geslapen. Al was het de laatste paar dagen erger geworden. Bij alle heiligen, ik had genoeg goede redenen om bang te zijn de Vlake te betreden, redenen die ik gemeen had met alle andere leden van ons regiment die de pech hadden gehad te zijn uitgekozen voor de oversteek. Toch was er nog iets anders, een diepliggender gevoel van onrust dat ik niet precies kon plaatsen.

Ik wierp een blik op Mal. Ooit was er een tijd geweest waarin ik hem alles kon vertellen. 'Ik heb gewoon... ik heb gewoon een voorgevoel.'

'Je moet je niet zo veel zorgen maken. Misschien zetten ze Mikhael ook op die galei. Als de volcra die dikke, sappige buik van hem zien, laten ze ons wel met rust.'

Ongevraagd kwam er een herinnering naar boven: Mal en ik, die naast elkaar op een stoel zaten in de bibliotheek van de hertog. We bladerden door een groot, in leer gebonden boek. Daar kwamen we per toeval een illustratie van een volcra tegen: lange, smerige klauwen, leerachtige vleugels en rijen vlijmscherpe tanden om mensenvlees mee te verscheuren. Na vele generaties lang leven en jagen op de Schaduwvlakte waren de volcra blind geworden, maar volgens de legende konden ze mensenbloed al van kilometers afstand ruiken. Ik wees naar de bladzijde en vroeg: 'Wat houdt hij daar vast?'